

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Tdo/52/2015
Identifikačné číslo spisu:	4103898664
Dátum vydania rozhodnutia:	27.01.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Gabriela Šimonová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:4103898664.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Gabriely Šimonovej a sudcov JUDr. Štefana Harabina a JUDr. Viliama Dohňanského, v trestnej veci obvineného Ing. Z. X. , pre trestný čin legalizácie príjmov z trestnej činnosti podľa § 252a ods. 1 písm. b/ Trestného zákona č. 140/1961 Zb. v znení neskorších predpisov, na verejnom zasadnutí 27. januára 2016, prerokoval dovolanie, ktoré podal obvinený Ing. Z. X. proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre z 23. septembra 2014, sp. zn. 1To 82/2013, takto

rozhodol:

Podľa § 386 ods. 1 Tr. por. z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. uznesením Krajského súdu v Nitre z 23. septembra 2014, sp. zn. 1To 82/2013,

b o l p o r u š e n ý z á k o n

v ustanovení § 256 Trestného poriadku č. 141/1961 Zb. v neprospech obvineného Ing. Z. X..

Podľa § 386 ods. 2 Tr. por. napadnuté uznesenie krajského súdu sa z r u š u j e .

Z r u š u j e sa aj rozsudok Okresného súdu Nitra z 29. mája 2013, sp. zn. 2T 74/2003.

Z r u š u j ú sa aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Podľa § 388 ods. 1 Tr. por. a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd sa obvinený Ing. Z. X., nar. XX. W. XXXX, trvale bytom K.,

podľa § 226 písm. b/ Tr. por. (zák. č. 141/1961 Zb. v znení neskorších predpisov)

o s l o b o d z u j e

spod obžaloby okresného prokurátora v Nitre zo 17. apríla 2003, sp. zn. 1Pv 885/2002-30, pre trestný čin legalizácie príjmov z trestnej činnosti podľa § 252a ods. 1 písm. b/ Trestného zákona (zák. č.

140/1961 Zb. v znení neskorších predpisov), ktorého sa mal dopustiť na tom skutkovom základe, že:

v období od 23. novembra 2000 do 11. februára 2002 ako riaditeľ pobočky Istrobanky, a.s., v Nitre, nesplnil ohlasovaciu povinnosť podľa článku 4 odsek 8 pokynu generálneho riaditeľa Istrobanky, a.s., Bratislava č. 46/1997 o podozrivých bankových operáciách v znení pokynu č. 42/1999 a článok 4 odsek 10 pokynu Istrobanky, a.s., Bratislava, č. PK 7/2001 o postupe pri predchádzaní legalizácii príjmov z trestnej činnosti a pri jej odhaľovaní, keď nepredložil právnomu oddeleniu ústredia Istrobanky, a.s., Bratislava, hlásenie, ktoré mu boli predložené oddelením bankových služieb pobočky Istrobanky, a.s., v Nitre,

zo dňa 23. novembra 2000 č. 333/2000

- opakovaných vysokých výberoch a vkladoch v hotovosti v celkovej výške 16 536 484 Sk v období od 28. septembra 2000 do 29. novembra 2000 na účet spoločnosti IMAGINE WORK GROUP, s.r.o., Bratislava

zo dňa 20. decembra 2000 č. 357/2000 o

- vklade v hotovosti vo výške 109 100 USD na účet MaJ export - import, s.r.o., Trenčianske Teplice, od Q. R. a ich spätný prevod na účet menovaného v období od 13. decembra 2000 do 15. decembra 2000

- opakovaných výberoch v hotovosti z účtu PERO, s.r.o., Bratislava, v období od 15. novembra 2000 do 14. decembra 2000 v celkovej výške 2 169 500 Sk

- opakovaných výberoch v hotovosti z účtu ALFA MARKETING, s.r.o., Bratislava, v období od 30. novembra 2000 do 20. decembra 2000 v celkovej výške 8 292 000 Sk

- opakovaných výberoch v hotovosti z účtu INGHOL ENVIRO, s.r.o., Galanta, v období od 4. augusta 2000 do 11. decembra 2000 v celkovej výške 8 601 000 Sk

- opakovaných výberoch v hotovosti z účtu DATA-PRINT, s.r.o., Nitra, v období od 4. októbra 2000 do 19. decembra 2000 v celkovej výške 7 346 600 Sk

- dvoch výberoch v hotovosti z účtu SIMEX, s.r.o., Nitra, zo dňa 15. decembra 2000 a 19. decembra 2000 v celkovej výške 2 989 000 Sk

zo dňa 3. októbra 2001 č. 211/070/2001 o

-opakovaných výberoch v hotovosti z účtu TMT-CONSULTING, s.r.o., Nitra, v období od 19. septembra 2001 do 1. októbra 2001 v celkovej výške 7 022 000 Sk

zo dňa 20. októbra 2001 č. 215/2001 o

-opakovaných výberoch v hotovosti z účtu TESSCOMP, s.r.o., Zlaté Moravce, v období od 5. októbra 2001 do 18. októbra 2001 v celkovej výške 5 800 000 Sk

zo dňa 29. novembra 2001 č. 233/2001/SU

-opakovaných výberoch v hotovosti z účtu TREXON, s.r.o., Bratislava, v období od 10. októbra 2001 do 22. novembra 2001 v celkovej výške 12 357 000 Sk

-jednorazových výberoch z účtu TESSCOMP, s.r.o., Zlaté Moravce, zo dňa 28. novembra 2001 vo výške 4 000 000 Sk

zo dňa 20. decembra 2001 č. 487/070/2001 o

-dvoch výberoch v hotovosti z účtu TREXON, s.r.o., Bratislava, zo dňa 14. decembra 2001 a 17. decembra 2001 v celkovej výške 3 320 000 Sk

-jednorazovom vklade v hotovosti na účet S.J.S, s.r.o., Nitra, zo dňa 17. decembra 2001 vo výške 2 450 000 Sk

zo dňa 11. februára 2002 č. 19/070/2002 a zo dňa 12. februára 2002 č. 20/070/2002 o

-opakovaných výberoch v hotovosti z účtu TREXON, s.r.o., Bratislava, v období od 10. októbra 2001 do 31. januára 2002 v celkovej výške 25 617 925 Sk,

pretože nie je tento skutok trestným činom.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného Nitra z 29. mája 2013, sp. zn. 2T/74/2003, bol Ing. Z. X. uznaný za vinného z trestného činu legalizácie príjmov z trestnej činnosti podľa § 252a ods. 1 písm. b/ Trestného zákona č. 140/1961 Zb. v znení neskorších predpisov, na skutkovom základe uvedenom vo výroku rozsudku. Okresný súd mu uložil podľa § 252a ods. 1 Trestného zákona a § 40 ods. 1 Trestného zákona trest odňatia slobody vo výmere 4 mesiace, ktorého výkon mu podľa § 58 ods. 1 písm. a/ Trestného zákona podmienene odložil a podľa § 59 ods. 1 Trestného zákona určil skúšobnú dobu na 1 rok.

Proti tomuto rozsudku podal odvolanie obvinený, ktoré odvolanie Krajský súd v Nitre uznesením z 23. septembra 2014, č. k. 1To/82/2013-1016, podľa § 256 Trestného poriadku zákona č. 141/1961 Zb. zamietol, pretože zistil, že nie je dôvodné.

Okresný súd Nitra predložil najvyššiemu súdu dovolanie obvineného proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre, ktoré obvinený podal z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. g/ Tr. por. a síce, že dovolanie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom ako i písm. i/, že rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia, v dôsledku čoho bol uznesením Krajského súdu v Nitre a v konaní, ktoré mu predchádzalo, porušený zákon v jeho neprospech.

Obvinený Ing. Z. X. uviedol, že počas obvinenia a samotnej obžaloby, orgány činné v trestnom konaní preverovali všetky neohlásené operácie týkajúce sa obžaloby a ani v jednom prípade nevzniesli obvinenie konkrétnej osobe. Podľa názoru obhajoby, tento dôkaz mal byť vyhodnotený aj odvolacím súdom v prospech obvineného. Všeobecne platí, že odvolací súd nemôže bez ďalšieho sám vytvárať odchýlny skutkový stav len v dôsledku odlišného hodnotenia dôkazov, aby vykonal dokazovanie podľa zásad ústnosti a bezprostrednosti, pričom v odvolacom konaní nie je možné prevádzať dokazovanie nad rámec vymedzený potrebou spoľahlivo rozhodnúť o podanom odvolaní. Hodnotenie dôkazov je výsadným právom súdu prvého stupňa a odvolací súd do tohto práva nie je oprávnený zasahovať, pokiaľ to nie je v rozpore s formálnou logikou. Z toho je zrejmé, že ťažisko dokazovania je zásadne u súdu prvého stupňa, ktorý dôkazy nie len prejednáva, ale predovšetkým ich vyhodnocuje, aby na ich podklade mohol určiť spoľahlivé skutkové závery. Je nepochybné, že oba senáty (JUDr. Jána Bernáta a Mgr. Pamely Záleskej), ktoré jediné vykonávali dokazovanie, skončili oslobodením spod obžaloby Okresnej prokuratúry v Nitre.

Obvinený navrhol, aby dovolací súd rozsudkom vyslovil podľa § 386 ods. 1 Tr. por., že uznesením krajského súdu bol porušený zákon v ustanovení § 319 Tr. por. ako i v konaní, ktoré mu predchádzalo, a to v neprospech obvineného. Navrhol zrušiť napadnuté uznesenie krajského súdu vo výroku o vine a treste a prikázať Okresnému súdu Nitra, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

K dovolaniu obvineného sa vyjadrila prokurátorka, ktorá analyzovala doterajší postup súdov prvého a druhého stupňa. V závere uviedla, že tak okresný ako i krajský súd, vykonaným dokazovaním objasnili v plnom rozsahu skutkový stav veci a následne vyhodnotením dôkazov mali za preukázané, že skutok uvedený v obžalobe okresného prokurátora v Nitre, podanej pod sp. zn. 1 Pv 885/2002, sa stal, vykazuje znaky príslušného trestného činu a spáchal ho odsúdený Ing. Z. X., čo sa prejavilo vo vydaní odsudzujúceho rozsudku prvostupňového súdu, ako aj v zamietnutí odvolania obvineného súdom druhého stupňa. Navrhla, aby najvyšší súd dovolanie zamietol.

Najvyšší súd, ako súd dovolací, zistil, že dovolanie je prípustné (§ 368 ods. 1 Tr. por.), bolo podané oprávneným procesným subjektom (§ 369 ods. 2 písm. b/ Tr. por.), v zákonom stanovenej lehote a na príslušnom súde (§ 370 ods. 1, ods. 3 Tr. por.)

Na verejnom zasadnutí pred dovolacím súdom obhajca ako i zástupkyňa generálneho prokurátora zotrvali na svojich písomných prednesoch. Obhajca navyše poukázal na neprimeranú dĺžku súdneho konania. Obvinený Ing. Z. X. uviedol, že zo žalovaného skutku sa necíti byť vinným. Poukázal na to, že každý zamestnanec banky mal povinnosť hlásiť neobvyklú bankovú operáciu, pričom počas žalovaného obdobia sa vykonalo v banke viac ako 500 000 bankových operácií a nikto nebol následne stíhaný. Navrhol, aby bol spod obžaloby oslobodený.

V úvode argumentácie dovolací súd konštatuje, že dovolanie je jeden z mimoriadnych opravných prostriedkov v rámci trestného konania, ktoré je spôsobilé privodiť prelomenie zásady nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí, a preto ho možno aplikovať iba v prípadoch, ak to je odôvodnené závažnosťou pochybenia napadnutého rozhodnutia súdu. V konaní o dovolaní je potrebné starostlivo skúmať opodstatnenosť podaného dovolania s prihliadnutím na dovolateľom uplatnené dovolacie dôvody. Súdny má povinnosť poskytovať ochranu základným právam a slobodám bez ohľadu na stupeň, na ktorom rozhodujú.

K uplatnenému dovolaciemu dôvodu v zmysle § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. dovolací súd uvádza, že jedným z dôvodov, podľa ktorého dovolania v trestnom konaní možno podať je, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia.

Dovolací súd poukazuje na podrobné a logické dôvody oboch prvostupňových oslobodzujúcich rozsudkov v otázke subjektívnej stránky konania obvineného. Nad rámec upozorňuje, že atribút podozrivej bankovej operácie (podľa právnej úpravy platnej pred rokom 2001) a neobvyklej bankovej operácie (podľa neskôr a v súčasnosti platnej právnej úpravy), nebol jednoznačne kvalifikovaný ani špecifikovaný. Nepotvrdil sa záver o tom, že tie bankové operácie, ktoré boli považované za podozrivé, nimi aj v skutočnosti boli. Navyše, špecifikácia, ktoré to sú, neboli v pokynoch ani uvedené. Ide o právne relevantné skutočnosti z pohľadu, čo bude nasledovať, ak pracovník neohlási konkrétnu bankovú operáciu, nakoľko vnútro-interne predpisy neustanovovali sankciu.

Preukázanie skutkových okolností viažucich sa k hodnoteniu bankovej operácie obvineným ako podozrivej alebo neobvyklej, nie je možné oprieť iba o úvahy súdu, resp. iba o súdnu interpretáciu myslenia obvineného, resp. cez hodnotenie dôkazov, ktorými sa súd snaží nahrádzať, alebo simulovať myšlienkové pochody obvineného v súvislosti s jeho subjektívnym hodnotením určitej udalosti. Takýto mechanizmus by imputačne mohol podsúvať obvinenému do vôľovej stránky zavinenia to, čo nikdy neprejavil, nepovedal, nechcel, ani nemusel mieniť, resp. hodnotil inak. Pri zisťovaní trestnej zodpovednosti je obligatórna povinnosť súdu ustáliť, či ide o zodpovednosť konajúceho za svoje činy a ich následky aj po subjektívnej stránke. Súdom nemôže akceptovať, aby sa obvinenému imputáciou čin po subjektívnej stránke nepreukázaný prirátal vo forme zavinenia.

Nie je možné jednoducho prijať predstavu, že by ktorýkoľvek orgán činný v trestnom konaní, vrátane súdu mohol vedieť, čo si obvinený myslel, čo sledoval, alebo ako hodnotil a posudzoval konkrétne udalosti.

Záver krajského súdu, že v období rokov 2000 až 2002 vybrané bankové operácie oprávnene vzbudzovali podozrenie z nelegálnosti, nemá oporu ani v jednom dôkaze. V rokoch 2000 až 2002 bolo založených neskutočné množstvo obchodných spoločností, ktoré v podnikaní vážne profitovali. Kontrola zo strany banky ani v jednom prípade nezistila pochybenia zo strany obvineného. Ani orgány činné v trestnom konaní, ktoré preverovali neohlásené operácie týkajúce sa obžaloby, ani len v jednej veci nevzniesli obvinenie konkrétnej osobe. Finančná polícia preverovala žalované bankové operácie a vyhlásila, že všetky boli zákonné. Skutková veta formulovaná v rozsudku v časti, že „obvinený neohlásil neobvyklú bankovú operáciu napriek tomu, že takáto povinnosť mu vyplývala z jeho zamestnania a funkcie“, nenašla, ako je to vyjadrené už v predchádzajúcej časti, oporu vo vykonaných dôkazoch. Navyše i keby išlo o protiprávne konanie obvineného, z pohľadu stupňa spoločenskej nebezpečnosti nie

je prítomný materiálny korektív, ktorý sa podľa zákona účinného do 31. decembra 2005, pre naplnenie skutkovej podstaty každého trestného činu, vyžadoval. Bolo len vecou obvineného samostatne a vnútorne posúdiť, ktorú operáciu považuje za podozrivú, resp. neobvyklú.

Dovolací súd zdôrazňuje, že v danej trestnej veci nebola preukázaná objektívna stránka trestného činu, lebo obvinený neporušil právnu povinnosť vyplývajúcu mu zo zákona a dôvod na trestné stíhanie neexistuje. Treba konštatovať, že skutkový dej, ktorý tvorí základ obžaloby, sa stal, ale nenaplnia všetky objektívne a subjektívne znaky trestného činu. Vykonanie ďalších dôkazov pre ich zjavnú absenciu už neprichádza do úvahy. Keďže neexistuje zavinenie, niet ani trestu (Nulla poena sine culpa). Pri zisťovaní trestnej zodpovednosti je obligatórna povinnosť orgánov činných v trestnom konaní, vrátane súdu ustáliť, či ide o zodpovednosť konajúceho za svoje činy a ich následky, alebo o zodpovednosť iného subjektu. Orgány činné v trestnom konaní, vrátane súdu nesmú dovoliť, aby sa imputáciou čin iného prirátal osobe stíhanej v pozícii obvineného.

Táto skutočnosť, ale aj ďalšie osobitné hľadisko, ktorým je neprimerane dlhá doba trestného stíhania, sú mimoriadnymi okolnosťami, ktoré bol povinný dovolací súd v intenciách čl. 6 ods.1 Dohovoru vyhodnotiť. Pred dovolacím súdom vyvstala vážna otázka, či má trestné stíhanie zastaviť, alebo obvineného spod obžaloby oslobodiť.

Dovolací súd nemohol prehliadnuť, že trestné stíhanie, ktoré nemalo byť začaté, trvá od vznesenia obvinenia až do rozhodnutia dovolacieho súdu, spolu 14 rokov. Takáto extrémne dlhá doba nedôvodného trestného stíhania obvineného, vážne porušuje jeho právo na spravodlivý súdny proces, lebo proces, ktorý voči nemu štát vedie, je zjavne nespravodlivý. Práve z tohto aspektu musel súd posudzovať výklad §-u 388 ods. 1 Tr. por. a po dôslednom zvážení všetkých okolností prípadu dospieť k záveru, že v súlade a v spojení s ustanovením s čl. 6 ods. 1 Dohovoru, je treba zabrániť ďalšiemu šikanovaniu obvineného a spod obžaloby ho je treba oslobodiť. Takýto euro-konformný výklad zodpovedá záveru dovolacieho súdu, ktorý po vyslovení porušenia zákona a zrušení napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu a rozhodnutia súdu prvého stupňa, o ktorého rozhodnutie ide, obvineného oslobodil.

Dovolací súd po vyslovení porušenia zákona, zrušení napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu a podľa okolností prípadu aj rozhodnutia súdu prvého stupňa, spravidla prikáže súdu, o ktorého rozhodnutie ide, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol (§ 388 ods. 1 Tr. por.). Môže vrátiť vec do prípravného konania, ak o to požiada generálny prokurátor (§ 389 ods. 1 Tr. por.).

Dovolací súd musel vzhľadom na okolnosti hodné osobitného zreteľa posúdiť výklad ustanovenia §-u 388 ods. 1 Tr. por. Hoci uvedené ustanovenie predpokladá, že dovolací súd rozhoduje o dovolaní zásadne a predovšetkým na kasačnom princípe, neznamená, že by bránil zneužívaniu práva, ktoré spočíva v predlžovaní nedôvodného trestného stíhania a že by neumožňoval dovolaciemu súdu, aby sám vo veci rozhodol. Len takýto výklad § 388 ods. 1 Tr. por. umožňujúci uplatnenie revízného princípu, zodpovedá čl. 6 ods. 1 Dohovoru a zaručuje právo obvineného na spravodlivý súdny proces. Najmä za situácie, že od začiatku trestného stíhania, boli orgánmi činnými v trestnom konaní, jeho práva systematicky porušované.

Nasvedčuje tomu aj čl. 152 ods. 4 Ústavy, podľa ktorého výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto Ústavou. Čl. 154c ods. 1 Ústavy hovorí, že medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom pred nadobudnutím účinnosti tohto ústavného zákona, sú súčasťou jej právneho poriadku a majú prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd.

Nad akúkoľvek pochybnosť je treba zdôrazniť, že nikoho nemožno stíhať bez zákonného dôvodu, čo vyplýva aj z čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Podľa neho, každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti

akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Po zrušení napadnutého rozhodnutia ako aj rozhodnutia súdu prvého stupňa bolo potrebné učiniť vo veci rozhodnutie. Hoci Trestný poriadok výslovne neuvádza možnosť, aby najvyšší súd po zrušení napadnutého rozhodnutia sám vo veci rozhodol, takáto možnosť mu ale vyplýva zo štruktúry jednotlivých dovolacích dôvodov, najmä § 371 ods. 1 písm. f/, písm. k/ Tr. por. Aj keď použité ustanovenie o oslobodení zákonodarca *expressis verbis* neurčil dovolaciemu súdu, bolo jeho povinnosťou rešpektovať vnútorné právo a právne normy, ktorými sú v danom prípade Nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky odvíjajúce sa od Dohovoru (ktorý má vyššiu právnu silu), a tak zabrániť v ďalšej protiprávnosti konania vo vzťahu k obvinenému.

Podľa Nálezov Ústavného súdu Slovenskej republiky

sp. zn. II. ÚS 32/03:

1/. Primeraná lehota na konanie v trestných veciach sa v dôsledku mimoriadne citelného zásahu do sféry osobných práv a slobôd, ktorý je s priebehom trestného konania spravidla spojený, musí posudzovať prísnejšie.

2. Požiadavka osobitnej starostlivosti sa vzťahuje na tie trestné konania, v ktorých už bolo právoplatne rozhodnuté a pri ktorých v konaní o mimoriadnych opravných prostriedkoch bolo rozhodnuté, že v nich došlo v priebehu predchádzajúceho konania k porušeniu zákona v neprospech obžalovaného, pretože má zaručiť urýchlené vynesenie spravodlivého rozhodnutia vo veci spôsobilého aspoň čiastočne kompenzovať ujmu, ktorá bola obžalovanému spôsobená nezákonným rozhodnutím.

3. Žiadna faktická zložitosť konania nemôže ospravedlniť taký stav, keď sa vo veci právoplatne rozhodne po uplynutí viac ako 12 rokov od rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku, pretože sťažovateľ je dlhodobo vystavený právnej neistote negatívne ovplyvňujúcej jeho celý život.

sp. zn. I. ÚS 306/2010:

Orgánom verejnej moci a predovšetkým súdom nemožno tolerovať pri interpretácii zákonných ustanovení prílišný formalistický postup, ktorý vedie k zjavnej nespravodlivosti. Všeobecný súd nie je absolútne viazaný doslovným znením zákona, ale môže a musí sa od neho odchýliť, pokiaľ to vyžaduje účel zákona, história jeho vzniku, systematická súvislosť alebo niektorý z ústavnoprávnych princípov. Pri výklade a aplikácii právnych predpisov teda nemožno opomínať ich účel a zmysel, ktorý nie je vyjadrený len v slovách a vetách toho-ktorého zákonného predpisu, ale i v základných princípoch právneho štátu.

Dovolací najvyšší súd, aj vzhľadom na tieto atribúty citlivo zvažoval, či vráti vec na opätovné prerokovanie súdom nižšieho stupňa, alebo či meritórne rozhodne vo veci sám. Skonštatoval však, na základe obsahu spisu, že dokazovanie je kompletne vykonané a nie je potrebné ho už žiadnym dôkazom doplniť. Pri striktnom a formálnom dodržaní právnej normy, by bolo preto umelé udržiavanie obvineného v stave právnej neistoty, nie na mieste, pretože vrátenie veci súdu nižšieho stupňa, by súdne konanie predĺžilo najmenej o ďalšie dva roky, pričom výsledok, že obvineného je potrebné spod obžaloby oslobodiť, je známy už v čase rozhodovania dovolacieho súdu. Dovolací súd by musel vec vrátiť súdu prvého stupňa s právnym názorom, že obvineného je potrebné spod obžaloby oslobodiť. Proti oslobodzujúcemu výroku okresného súdu, ktorý by zrejme zasadal aj v inom zložení senátu a bolo by potrebné celé dokazovanie vykonať odznovu, by bolo možné podať odvolanie, o ktorom by rozhodoval krajský súd. Vrátiť vec dovolacím súdom krajskému súdu, by nebolo možné a znamenalo by vnútiť právny názor krajskému súdu, ktorý zamietol odvolanie obvineného len na základe toho, že sám vnútil právny názor okresnému súdu.

Takáto situácia nastala a vytýka ju aj obvinený v dovolaní.

Najvyšší súd len dodáva, že odvolací súd, v danom prípade Krajský súd v Nitre, nebol oprávnený pri svojich dvoch zrušujúcich uzneseniach, dávať súdu prvého stupňa záväzné pokyny, k akým záverom má dospieť pri hodnotení jednotlivých dôkazov a ani k tomu, aké celkové skutkové zistenia má urobiť. Mal len právo na to, aby súdu prvého stupňa dal záväzné pokyny na opakovanie dôkazov už vykonaných alebo na vykonanie nových dôkazov (§ 264 ods. 1 Tr. por.; teraz § 327 ods. 1 Tr. por.). Ide o judikáty R 13/1983 SR, R 20/97 Českej republiky, ale uvedené vyplýva aj z logického výkladu dikcie zákona.

K záveru, rozhodnúť vo veci sám, viedla dovolací súd aj skutočnosť, že skutok mal byť podľa obžaloby spáchaný v období od 23. novembra 2000 do 11. februára 2002. Trestné stíhanie bolo začaté 4. októbra 2002, uznesenie o vznesení obvinenia bolo vydané 6. novembra 2002, obvinenému bolo doručené 15. novembra 2002. Obžaloba bola podaná na obvineného Ing. Z. X. okresným prokurátorom na okresný súd 17. apríla 2003.

Rozsudkom Okresného Nitra z 23. mája 2006, sp. zn. 2T 74/2003, bol Ing. Z. X. oslobodený spod obžaloby Okresného prokurátora v Nitre.

Následne na základe podaného opravného prostriedku zo strany prokurátora, Krajský súd v Nitre uznesením zo 6. septembra 2007, sp. zn. 1To 73/2006, na neverejnom zasadnutí zrušil napadnutý rozsudok podľa § 258 ods. 1 písm. b/, písm. c/, písm. d/ Tr. por. a vec vrátil súdu prvého stupňa, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

Potom rozsudkom Okresného súdu Nitra z 12. augusta 2011, sp. zn. 2T/74/2003, bol Ing. Z. X., v inom zložení senátu, oslobodený spod obžaloby okresného prokurátora v Nitre.

Na základe podaného opravného prostriedku zo strany prokurátora, Krajský súd v Nitre uznesením z 12. septembra 2012, sp. zn. 1To/60/2012, opäť na neverejnom zasadnutí, zrušil napadnutý rozsudok podľa § 258 ods. 1 písm. b/, písm. d/ Tr. por. a vec vrátil súdu prvého stupňa, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

Rozsudkom Okresného súdu Nitra z 29. mája 2013, sp. zn. 2T/74/2003, bol Ing. Z. X. uznaný vinným zo spáchania trestného činu legalizácie príjmov z trestnej činnosti podľa § 252a ods. 1 písm. b/ Tr. zák. č. 140/1961 Zb. v znení neskorších predpisov a bol mu uložený trest odňatia slobody v trvaní 4 mesiace, s podmienčným odkladom na skúšobnú dobu v trvaní 1 rok.

Proti rozsudku podal Ing. Z. X. odvolanie, ktoré bolo uznesením Krajského súdu v Nitre 23. septembra 2014, sp. zn. 1To/82/2013, ako nedôvodné zamietnuté.

Dovolanie napadlo na najvyšší súd 23. júla 2015. Z vyjadreného vyplýva, že od začatia trestného stíhania až po podanie dovolania uplynulo 13 rokov, od spáchania žalovaného skutku 14 - 16 rokov.

V danom prípade sa dovolací súd dôsledne riadil názorom Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len ESLP), ktorý v rozsudku Kudla formuloval niekoľko základných princípov interpretácie článku 13 Európskeho dohovoru o ľudských právach v spojení s právom na prejednanie vecí v primeranej lehote, z ktorých najdôležitejší je ten, podľa ktorého prostriedky, ktoré majú byť vo vnútroštátnom práve k dispozícii, musia byť spôsobilé buď zamedziť vzniku alebo pokračovaniu tvrdého porušenia, alebo poskytnúť osobe za každé už načasované porušenie vhodnú nápravu. ESLP teda dáva v zásade štátom na výber, či zvolia preventívne prostriedky nápravy alebo kompenzačné prostriedky nápravy porušenia práva na prejednanie vecí v primeranej lehote (viď tiež Mifsud proti Francii, rozhodnutie, 11. septembra 2002, č. 57220/00, § 17).

Na možnosti voľby štátov ESLP stále zotrváva, hoci z pochopiteľných dôvodov uprednostňuje prevenciu pred kompenzáciou (Apicella proti Taliansku, rozsudok veľkého senátu, 29. marca 2006, č.

Samotná filozofia vnútroštátnych právnych prostriedkov nápravy by však obsahovala neprípustné protirečenie, ak by umožňovala pokračovať v neúmerne dlhotrvajúcom súdnom konaní pri chronickom stave preťaženia justície. V takomto prípade vytváranie ďalších typov súdnych konaní (či už preventívnej alebo kompenzačnej povahy) je zjavne kontraproduktívne, pretože je tým zároveň zvyšovaný objem agendy, ktorú už nesporne preťažený súdny systém nie je schopný v primeraných lehotách vybavovať. Nutné je v zásade preferovať preventívny prostriedok nápravy na úkor kompenzačného. Súdny systém nemôže byť zaťažovaný i tou agendou, ktorej trvanie a predlžovanie evidentne znamená porušenie chráneného práva obvineného na spravodlivý proces. Prevencia musí mať v zásade vždy prednosť pred represiou.

Dovolací súd preto jednoznačne a nad akúkoľvek pochybnosť dospel k záveru, že len rozhodnutie vo veci rozsudkom rešpektuje stanovisko ESLP, ktorý sa jednoznačne vyjadril, že pokiaľ ide o spravodlivé určenie morálnej ujmy utrpenej v dôsledku dĺžky konania, má za to, že čiastka pohybujúca sa medzi 1 000 a 1 500 eur za rok trvania konania (a nie za rok prietahu) je východiskovým základom výpočtu. Stanovisko ESLP tiež predpokladá, že celková čiastka bude zvýšená o 2 000 eur, ak predmet konania je pre sťažovateľa významný. Konkrétne možno poukázať na stanovisko ESLP v sérii rozsudkov v ôsmich veciach proti Taliansku vydaných 10. novembra 2004 (Apicella, Cochiarella, Ernestina Zullo, Giuseppe Mustacciuolo č. 1, Giuseppe Mustacciuolo č. 2, Giuseppina a Orestina Procaccini, Musci a Riccardi Pizzati, rozsudok č. 64890/01, § 26 Apicella proti Taliansku).

Dovolací súd v tejto súvislosti uvádza, že ESLP hovorí o prietahoch v konaní nie v rokoch, ale v mesiacoch. Niet pochyb o tom, že predmet konania bol pre dovolateľa významný, nakoľko išlo o konanie trestné.

Majúc na mysli efektivitu celého trestného konania, spravodlivosť, nepredlžovanie nezákonného stavu a predchádzanie ďalšiemu šikanovaniu obvineného nadbytočným pokračovaním konania, v neposlednom rade jeho nároku na primerané finančné zadosťučinenie vo forme kompenzácie, ukončil dovolací súd trestné stíhanie podľa § 388 ods. 1 Tr. por. per analogiam rešpektujúc pritom články 152 ods. 4, 154c ods. 1 Ústavy a 6 ods. 1 Dohovoru (každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná nezávislým a nestranným súdom, ktorý rozhodne okrem iného i o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu) oslobodením obvineného spod obžaloby okresného prokurátora v Nitre zo 17. apríla 2003, sp. zn. 1 Pv 885/2002 - 30, pre skutok právne kvalifikovaný ako trestný čin legalizácie príjmov z trestnej činnosti podľa § 252a ods. 1 písm. b/ Trestného zákona v zmysle § 226 písm. b/ Tr. por., pretože nie je tento skutok trestným činom. Vzhľadom na charakter zistených pochybení by k rovnakému právnomu záveru dospel aj súd prvého stupňa, ktorý by bol viazaný právnym názorom dovolacieho súdu. V záujme zbytočného oddiaľovania konečného rozhodnutia, rozhodol už dovolací súd meritórne.

Dovolací súd zdôrazňuje, že právo na spravodlivý súdny proces musí zabezpečiť účinný prostriedok pre ochranu obvineného pred nezákonným postupom iným subjektom. V záujme bezodkladného očistenia nevinného obvineného, považoval dovolací súd za správne aplikovať ustanovenie §-u 226 písm. b/ Trestného poriadku o oslobodení spôsobom, ktorý zamedzí ďalšej nezákonnej šikane obvineného. „Iný“ výklad by bol formalistický a v skutočnosti by popieral základné právo obvineného na spravodlivý súdny proces. Šikanovaním, by súd práve odnímal právo na spravodlivý proces, lebo bez najmenších pochybností, by konanie skončilo oslobodením, ale najskôr až o dva roky. Vrátenie veci súdu nižšieho stupňa za daného stavu, by bolo prístupom rýdzo formalistickým, popierajúcim povahu dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku, ktorý musí slúžiť v prípade nevyhnutnej potreby aj na okamžité odstránenie nezákonnosti. Iba vtedy môže dovolanie poskytovať dôležitú záruku stability právnych vzťahov a právnej istoty, keď zabráni pokračovaniu v poškodzovaní práv obvineného.

Ústavný súd hovorí o konformnosti, aj toto si dovolací súd v plnom rozsahu osvojil. Poukazuje aj na českú právnu úpravu možnosti rozhodovania v dovolacom konaní, konkrétne na § 265m Trestného

poriadku Českej republiky Zákona č. 141/1961 Zb. v znení neskorších predpisov, s prihliadnutím práve na systematickú súvislosť ako i historickú súvislosť a viaceré ústavnoprávne princípy.

V tejto spojitosti už len na doplnenie treba zdôrazniť zmysel čl. 6 ods. 1 Dohovoru, podľa ktorého výraz „rozhodnutie o obvinení“ znamená, že musí byť k dispozícii určitá forma súdnej kontroly, a to aj tam, kde majú dôležitú úlohu zohrávať orgány polície, resp. prokuratúry, a že v danej veci musí byť prijaté konečné, záväzné a záverečné rozhodnutie. Rozsudok dovolacieho súdu nie je prekvapením pre samotnú prokuratúru, nakoľko jej nebolo zabránené predniesť argumenty pre tento právny názor, ktorý vyústil v oslobodzujúci výrok. V danom prípade prevažuje záujem na hospodárnosti a rýchlosti konania a je nutné preferovať záujem na zásade spravodlivého procesu, ako už bolo konštatované. Oslobodzujúci výrok v tejto kauze bol vyhlásený v minulosti už dvakrát, takže prokurátor mohol odôvodniť svoj názor a uplatniť tak svoje právo na spravodlivý proces.

Dovolací súd poukazuje i na závery samotného Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorý vo viacerých nálezocho výslovne konštatuje, že je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá dôvod doň zasahovať (napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 67/06). Týmto právnymi závermi ústavného súdu, sa dovolací súd dôsledne riadil a akceptoval záver ústavného súdu, že ústavný súd zásadne nepreskúmava a neposudzuje právne závery všeobecného súdu.

Dovolací súd iba pripomína právnu formulu z rímskeho práva: „Nulla iuris ratio aut aequitatis benignitas patitur, ut quae salubriter pro utilitate hominum introducuntur, ea nos duriore interpretatione contra ipsorum commodum producimus ad severitatem (Modest. D. 1, 3, 25) - nijaký zmysel zákona alebo zhovievavosť spravodlivosti nedovoľuje, aby to, čo sa zaviedlo v prospech ľudí, sme zvrátili v ich neprospech striktným výkladom.

Dovolacie konanie nestojí mimo rámca práva na spravodlivé súdne konanie (spravodlivý proces) garantovaného článkom 6 Dohovoru. Podstata práva na spravodlivý proces spočíva v oprávnení každého reálne sa domáhať ochrany svojich práv na súde a v povinnosti súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby uplatneným právam bola poskytnutá ochrana v medziach zákonov. Právo na spravodlivý proces pritom nespočíva len v práve domáhať sa súdnej ochrany, ale túto aj dostať v zákonom predpokladanej kvalite.

Ústavný súd vo svojich viacerých nálezocho (napr. IV. ÚS 123/08) výslovne konštatuje, že súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru je taktiež právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany.

Tieto požiadavky vyplývajúce z nálezov ústavného súdu, dovolací súd dôsledne rešpektoval. Konštatuje tiež, že posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, iný orgán preskúmavať nemôže. Skutkové a právne závery všeobecného súdu by mohli byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyvedené závery všeobecného súdu boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlniteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody.

Dovolací súd dôsledne rešpektoval princíp, podľa ktorého je v právnom štáte vylúčené, aby ktokoľvek bol stíhaný bez zákonného dôvodu najmä v prípade, ak objektívna a ani subjektívna stránka trestného činu nie je prítomná. Ak by sa tento nezákonný stav predlžoval, išlo by o typický prejav neprijateľnej svojvôle orgánov verejnej moci v intenciách judikatúry ústavného a štrasburského súdu.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.